Cena egzemplarza 15 groszy.

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHEŁMŻYŃSKI

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno - oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA" wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnoszeniem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety.

Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej" (Fr. Miemczyk) w Chełmży.

Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor naczelny i odpowiedzialny: KLEMENS KOBIERSKI, Chełmża.

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowo, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada

Konta bankowe: Miejska Kasa Oszczędności — Bank Ludowy Chełmża — Miejsce płatności — Chełmża. —

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 13. | Chełmża, środa dnia 16-go stycznia 1929 r. | Rok II.

Etatyzm.

Na czoło obecnych zagadnień polityki wewnętrznej naszego państwa wysunął się nowy system t.zw. etatystyczny. Co on oznacza i do czego zmierza? W słowniku politycznym J. Bartoszewicza znajdujemy następujące wyjaśnienie o tem.

A więc: „etatyzm — pochodzi od francuskiego etat t. j. państwo, czyli obejmowanie przez państwo różnych dziedzin życia politycznego, społecznego i gospodarczego, które mogą a nawet powinny, podlegać inicjatywie i wykonywaniu prywatnych i społecznych czynników. Etatyzm stosowany w szerokich rozmiarach jest zapoznaniem właściwego i istotnego zadania państwa, które polega na zaprowadzeniu i utrzymaniu takiego porządku prawnego i politycznego i takich warunków bezpieczeństwa i ładu, przy którym żywotne interesy narodu, społeczeństwa i jednostek mogłyby swobodnie rozwijać się z pożytkiem dla państwa. Etatyzm hamuje energję i przedsiębiorczość społeczeństwa, szkodzi interesom gospodarczym państwa i zabija zmysł odpowiedzialności grup społecznych, które zwalają wszystkie swe żądania, pretensje i niedomagania na barki państwa jako najwyższego stałego opiekuna. Etatyzm jest wyrazem absolutyzmu państwowego; dawniej był ideałem absolutnych monarchów, a dziś jest ideałem socjalistów".

Tyle o etatyźmie mówi J. Bartoszewicz.

A co mówi o tem obecny minister Kwiatkowski, czytamy z książki wydanej przez niego pt.: „Polska gospodarcza w roku 1928".

„Zadaniem państwa jest rozbudzenie i spotęgowanie aktywnej wartości wszystkich sił twórczych w społeczeństwie. W tym zakresie rola współczesnego państwa wzrasta, jest ona charakterem i treścią dzisiejszej epoki, jest ona wyrazem i wynikiem współczesnego układu stosunków i zagadnień...

...Trzy są źródła i podstawy bezpośredniej działalności państwa w dziedzinie gospodarczej, wynikające istotnie ze świadomych celu założeń politycznych.

Tak jak jedna z reakcji chemicznych wymaga t. zw. katalizatora, organizmu, przyśpieszającego bieg reakcji, tak i w życiu gospodarczem istnieją takie katalizatory. Czyż np. wobec naszej strategji gospodarczej, wobec utrudnień, które napotyka nasz handel zewnętrzny na rynkach sąsiednich budowa portu w Gdyni nie jest takim dodatnim i pozytywnym katalizatorem? Czyt nie jest tym katalizatorem gospodarczym rozbudowa wielkich państwowych fabryk nawozów azotowych, które dadzą przyrost roczny wartości produkcji rolnej idący w setki miljonów złotych?...

...Drugiem zadaniem państwa to pionierska rola otwierania nowych możliwości, nowych celów i zadań dla gospodarki prywatnej, szczególnie tam, gdzie przed obawą ryzyka pojedyncza jednostka się cofa. Czyż tej pionierskiej działalności nie spełnią nowe linje kolejowe, nowe drogi, nowe linje telefoniczne, flota handlowa, chłodnie i składy państwowe w Gdyni? I w tym wypadku więc bezpośrednia działalność gospodarcza państwa nie ma na celu skurczenia pola działania dla inicjatywy prywatnej, ale przeciwnie pragnie pole to rozbudować, rozszerzyć, rozwinąć, umocnić i wypróbować, szczególnie tam, gdzie tego wielki interes państwowy wymaga, a inicjatywa prywatna nie jest dość silną, by to pionierskie zadanie rozwiązać. Mówię, oczywiście, o zdrowej, mocnej, prawdziwej inicjatywie prywatnej, nie zaś o jej karykaturze — spotykanej nie rzadko i nie sporadycznie w Polsce. Poparcie takiej inicjatywy, która domaga się wyłącznie środków materjalnych i gwarancji zysku od państwa, która następnie domaga się sztucznej ochrony celnej i taryfowej, a warunki eksploatacji dzieł pionierskich chciałaby ukształtować niezgodnie z naczelnym postulatem polityki państwowej — byłoby nie zaprzeczeniem etatyzmu, lecz zwykłą a ponadto kosztowną demoralizacją.

Trzecim wreszcie czynnikiem, angażującym państwo w obręb bezpośredniej działalności gospodarczej, to fakt przewagi interesu publicznego w pewnych, szczególnych działach produkcji i gospodarstwa nad interesem prywatnym. Przewaga ta jest czynnikiem tak decydującym, iż interes prywatny musi być usunięty na bok. Zachowanie kultury obszarów leśnych, wpływ normatywny na ewolucję polityki naftowej czy węglowej jako gospodarstwa „kluczowego", zabezpieczenie — najistotniejszego czynnika wszelkiego rozwoju gospodarczego w państwie — t. j. budżetu przez wprowadzenie kilku dziedzin monopoli państwowych, a nawet wkroczenie i ingerencja państwa w zakres działalności prywatnej inicjatywy tam, gdzie grozi destrukcja zycia poważnemi komplikacjami gospodarczemi i społecznemi — to naturalny objaw i obowiązek współczesnego państwa. Ale i wówczas nawet nigdy zaciemnioną nie może być prawda, że naczelnem zadaniem państwa jest zapewnienie warunków pomyślnego rozwoju i rozkwitu wszystkich warstw społecznych, umożliwienie im produktywnej i podnoszącej ich dobrobyt i skalę życia pracy, nie zaś bezcelowe, a więc szczodliwe wyręczanie swych obywateli w ich własnym obowiązku i prawie"...

Polska pośredniczką pomiędzy Bukaresztem a Moskwą w sprawie Bessarabji?

Sensacyjne doniesienie wiedeńskiego dziennika.

Wiedeń, 14. 1. W korespondencji z Bukaresztu „Arbeiter Ztg." pisze, że według wszelkiego prawdopodobieństwa, dojdzie wkrótce do porozumienia między Rumunją a Rosją w sprawie Bessarabji. Propaganda sowiecka w Bessarabji wydała bardzo małe rezultaty, mimo że kosztowała olbrzymie sumy. Wybory przeprowadzone w Bessarabji, przyniosły komunistom zaledwie 6.000 głosów. Oficjalnie Rosja trwa przy swoich żądaniach w sprawie Besarabji, w rzeczywistości jednak włączenie Rumunji do paktu o nieagresji oznacza, iż Rosja uznaje granice rumuńskie. Narazie pragną Sowiety pertraktować z Rumunją tylko drogą przez Warszawę. Polska — pisze dziennik — zobowiązała się podobno nie podpisywać żadnego układu z Rosją pod którym nie byłoby także podpisu Rumunji. Jest kwestją najbliższych dni, iż w jakiejś formie rozpoczną się rokowania między Rumunją a Rosją Sowiecką, tembardziej, że zapowiedziana już została wizyta rumuńskiego ministra spraw zagr. Mironescu w Warszawie.

Polska płaci długi Ameryce.

Rząd polski przekazał w pierwszych dniach bm. rządowi Stanów Zjednoczonych kwotę 1.250.000 dolarów, jako 8-ą kolejną ratę długu wraz z odsetkami, zaciągniętego przez Polskę u rządu Stanów Zjednoczonych.

Dług ten — jak wiadomo — został w swoim czasie za zgodą obu rządów rozłożony na szereg rat, która Polska spłaca niezwykle skrupulatnie.

Akcja budowlana rządu.

Premjer Bartel zainteresował się w ostatnim czasie akcją budowy mieszkań, i odbył w tej sprawie konferencję z przedstawicielami ministerstw i Banku Gosp. Kraj. Premjer zamierza powołać do życia specjalną komisję, która zajęłaby się zorganizowaniem akcji budowlanej na wielką skalę. Jak słychać, koła miarodajne przewidują konieczność znowelizowania rozporządzenia Prezydenta o rozbudowie miast. Na cele tej akcji mają być otwarte znaczne fundusze skarbowe, które pokrycie znajdą w projektowanych nowych ustawach podatkowych. Akcja budowlana rządu będzie miała przedewszystkiem na celu popieranie akcji budowlanej mieszkań robotniczych i dla inteligencji pracującej.

Przestępczość w Niemczech.

Bytom (AW). Tutejszy „Katolik Codzienny" podaje bardzo ciekawe cyfry z urzędowej statystyki niemieckiej za lata 1924 do 25. W tym czasie w Niemczech 69,000 osób młodocianych w wieku 14 do 18 lat skazano za różne zbrodnie i przestępstwa z tego 40.000 przypada za kradzieże. W roku 1926 — 2.159 młodzieńców i 861 dziewcząt popełniło samobójstwo.

Głód przybiera ostre formy.

Moskwa (AW). Kryzys aprowizacyjny przybiera wbrew optymistycznym zapowiedziom prasy formy niezwykle ostre. Istnieje projekt zmniejszenia racji chleba w armji czerwonej. Zarządzenie to zrealizowane już częściowo w garnizonach lenigradzkim i moskiewskim. Wywołało to już ostry zatarg na Radzie Komisarzy Ludowych pomiędzy komisarzem Woroszyłłowem a resztą komisarzy.

Nowe widmo wojny na Wschodzie.

Zatarg Japonji z Chinami.

Londyn, (AW). Z Szanghaju donoszą, że w związku z rosnącym ruchem antyjapońskim, wojska japońskie, obawiając się zbrojnych wystąpień umacniają zasieki i pozycje, broniące dostępu do koncesji japońskiej w Hankau. Kobiety i dzieci japońskie wprowadzono w obręb koncesji, skąd nie wolno im się wydalać.

Wojsko japońskie trzymane jest stale w ostrem pogotowiu, a po ulicach krążą wzmocnione patrole marynarki japońskiej. Siły zbrojne Japonji w Hankau mają być w najkrótszym czasie uzupełnione. Wobec znanego oświadczenia rządu nankińskiego, iż nie bierze na siebie odpowiedzialności za wynikłe incydenty, władze japońskie zapowiedziały, że nie cofną się w razie wystąpień przed najbezwzględniejszemi środkami.

Przypuszczalny skład rządu amerykańskiego.

„Chicago Tribune" donosi, że nowy gabinet, który utworzony zostanie przez nowo wybranego prezydenta Hoovera, będzie miał skład następujący: sekretarz stanu dotychczasowy ambasador w Rzymie Fletscher, sekretarz skarbu Mellon, sekretarz handlowy dr. Juljusz Klein, min. spraw wewnętrznych pani Hert, wiceprezydentka republikańskiego komitetu narodowego, albo też adwokat Slemp, poczta p. Hert, generalny prokurator Donoavn.

Krótkie wiadomości ze świata.

Litwa kupiła dwa okręty, które nazwano „Kłajpeda" i „Połąga" — wynoszące razem 2100 ton pojemności.

Burze na morzu Czarnem zatopiły liczne okręty i łodzie, które zostały wyrzucone na mielizny.

Liczba bezrobotnych w Niemczech wzrosła z 1 300000 do 1700000 osób.

Gwiazda króla Amanullaha gaśnie, albowiem powstańcy nie przestają atakować w dalszym ciągu wojsk rządowych.

W. Ks. Mikołaj Mikołajewicz przed śmiercią napisał proklamację do narodu rosyjskiego, w której nawołuje do walki z bolszewizmem.

Nowym arcybiskupem Medjolanu został wybrany przez kapitułę ks. Rossi.

W Jugosławji nowy rząd rozwiązał wszystkie organizacje polityczne.

Zamordowano w Atotonilco el Alto w Meksyku podsekretarza stanu rolnictwa Parresa, który kandydował na gubernatora stanu Hidalgo.

Wielki strajk, obejmujący 40-tys. robotników wybuchł w przędzalniach bawełny w Szanghaju.

Wielka katastrofa kolejowa z powodu gęstej mgły wydarzyła się na stacji Lissa w Czechosłowacji, w której zginęło 2 kolejarzy, 4 osób zostały ciężko, a 21 — lekko rannych.

Egipt kupuje węgiel w Polsce — taka wiadomość wywołała wielkie wrażenie w Londynie. Koleje egipskie zamówiły 150 tys. ton węgla w Polsce.

Krótkie wiadomości.

Nie będzie podwyżki taryfy kolejowej ze względu na to, że rząd znalazł inne źródło dochodów z podniesienia cła na 1929 r.

Zmian żadnych w obecnym składzie rządu nie będzie. Oświadcza to upoważniona przez rząd Polska Agencja Telegr.

Obniżenie dyskonta w Niemczech. Z Berlina donoszą, że Bank Rzeszy obniżył dyskont z 7% na $6^1/_2$ %.

Kobieta szpiegiem litewskim. Sąd wileński skazał niej. Bozenkową za uprawianie szpiegostwa na rzecz Litwy na 3 lata ciężkiego więzienia.

Marszałek Piłsudski został wybrany członkiem honorowym miasta Stanisławowa.

Polska dziennie spożywa 200 wagonów mąki. Sama Warszawa zjada 10 wagonów dziennie.

Z kraju.

Oficerowie czynni w województwach.

Z Warszawy donoszą, że w niedługim czasie przydzieleni zostaną do wojskowych wydziałów przy wszystkich województwach oficerowie czynnej służby. Oficerowie ci obejmują kierownictwo tych wydziałów, które dotychczas kierowane były przez urzędników cywilnych.

26 milj. zł. na nowe budowle.

Wedle ostatnich obliczeń Bank Gosp. Krajowego udzielił ogółem 265 miljonów zł. kredytu na prowadzenie nowych budowli.

Epidemja anginy w stolicy szerzy się.

Epidemja anginy szerzy się w Warszawie w niepokojących rozmiarach. W aptekach daje się zauważyć wzmożony ruch. Specjalnie wiele sprzedaje się kwasu bornego i wody utlenionej.

Śląsk na rozbudowę floty handlowej.

W swoim czasie z inicjatywy wojewody śląskiego, dra Grażyńskiego, Sejm Śląski uchwalił 5 miljonów złotych na rozbudowę floty handlowej. Na rachunek tej sumy wyasygnowano w tych dniach pierwszą ratę w sumie 650 tysięcy złotych. Za sumę tę mają być zakupione dwa wielkie statki towarowe o pojemności 600 ton każdy. Statki oddane będą do dyspozycji przedsiębiorstwa „Żegluga Polska".

Przepis bezpieczeństwa dla pracowników kolejowych.

Minister komunikacji wydał rozporządzenie, ustalające przepisy bezpieczeństwa dla pracowników kolejowych. Przepisy te ustalają sposób zachowania się pracowników podczas służby, a zwłaszcza służby ruchowej, która grozi najwiekszem niebezpieczeństwem.

Przepisy rozwieszone zostały na wszystkich stacjach oraz rozdane w ulotkach wszystkim pracownikom kolejowym.

Z dalszych stron.

Toruń. (Zbiegł z aresztu). Onegdaj zbiegł z aresztu policyjnego w Toruniu niejaki Georg Naiszes z Kłajpedy, który przebywał w areszcie policyjnym do dyspozycji magistratu po odcierpieniu kary za nielegalne przekroczenie granicy. Naiszes miał być wydalony za granicę Rzpltej.

Toruń. (Liczba mieszkańców). Według danych statystycznych miejskiego urzędu statystycznego w dniu 31 grudnia 1928 r. liczba ludności miasta Torunia wynosiła 52.628 osób, w tem 2598 Niemców i 523 żydów. Urodzin zanotowano w 1928 1453, a zgonów 899, ślubów zawarto w tym czasie 345. Ludność Torunia wzrosła w r. 1928 około 5,25%, w tem liczba niemców powiększyła się o 89 osób, czyli o 3,56 proc. żydów przybyło o 55 osób, czyli o 11,8%. Urzędowy przyrost ludności wyraża się cyfrą 554 osób, co wynosi około 1,1%.

Brodnica. (Przymusowe lądowanie aeroplanu). W środę idący z Warszawy do Gdańska aeroplan pocztowy, zapewnie z powodu uszkodzenia mechanizmu opadł na 4 klm. od Brodnicy w okolicy Tivoli. Pocztę odwieziono do Gdańska pociągiem a samolot po przybyciu z Gdańska montera i uskutecznieniu reparacji udał się w dalszą drogę. Piloci wyszli cało.

Czersk. (Aresztowanie dalszych członków szajki złodziejskiej). Z głośnej bandy złodziejskiej która tu tak zuchwale uprawiała swe niecne rzemiosło, pochwycono dalszych czterech „kompanów" i osadzono za kratkami. Cieplej tam wprawdzie niż na wyprawach nocnych po zdobycz, ale nudno, a po ucztach i pijatykach zupka więzienna nie bardzo smakuje.

Gdynia (Budowa starostwa grodzkiego). Władze centralne w Warszawie zatwierdziły plan budowy gmachu strostwa grodzkiego w Gdyni. Plan wykonał inżynier Milewski. Do tejże dyrekcji wpłynęło już kilka podań firm budowlanych, w sprawie objęcia budowy gmachu. Budowa rozpocznie się wczesną wiosną.

Gdańsk. (Wzrost kosztów utrzymania). Koszty utrzymania w Gdańsku wzrosły w grudniu w porównaniu do listopada r. ub. nieznacznie o 0,9%.

Nowelka.

Szlakiem łez.

Na świecie tak smutno!

Od kilku dni deszcz, a potem wichura piekielna, co dęby z korzeniami wywraca, co trzęsie w posadach domami miasta, że zda się wszystkie okna wylecą, a szyby na szczątki potłuką.

Ludzie tak dalece zajęci zdobywaniem majątków, stanowisk lub obiadków, że trudno im myśleć równocześnie o drugich, tembardziej dopomóc nieszczęśliwym.

— O!... co to, to nie!

— Muszę sobie kupić willę!

— Ja zaś myślę o tym mająteczku za jeziorem.

— A ja pragnąłbym posiąść choćby ten czteropiętrowy domek przy ul. Kościuszki.

Nic więc dziwnego, że do pewnego mieszkania leje się po ścianach, na podłogę i na łóżka, w którem leży umarła przed chwilą kobieta

Ale cóż to może kogo obchodzić?

O, tak!

Cóż to może kogo obchodzić?

Każdy ma swoje troski, trudy, przeszkody i zawody. Pewnie.

A umarła leżała spokojnie w majestacie śmierci i nędzy strasznej.

Oczy nawpół otwarte, jakby szukały kogoś wokół siebie. Ciało wychudzone, mizerne — istny szkielet.

Tuż przy umarłej siedział na stołku jej mąż. Siedział skamieniały z bólu i niemocy.

Stracił miejsce we fabryce.

Teraz postradał żonę.

Pozostało dziecko, dla którego otwierała się przyszłość niepewna, straszna.

Pięcioletnie maleństwo stało też obok zmarłej a wspiąwszy się na paluszkach, sięgało rączynami do nieboszczyki i targając jej bezwładną rękę, wołało:

— Matuś... matuś... wstawaj...

— Zochnie chce się jeść...

Matuś nie wstawała, bo jakże?

A jednak Zochna nie przestała wołać:

— Mamuleńko, obudź się... wstań... to ja, Zochna... chce mi się jeść...

Na te słowa powstał, dotychczas siedzący a skamieniały z bólu po stracie żony ojciec malenkiej Zochny. Oderwał przemocą maleństwo od zmarłej matki i przygarnął do piersi wychudzonej, z której naraz porwał się huragan długo wstrzymywanego szlochu.

Kto słyszał płaczącego mężczyznę, ten poznał, iż niema strasznieszego jęku boleści nad płacz mężczyzny.

I oto ten skamieniały człowiek z bólu nadmiernego zapłakał, jak płacze dziecko opuszczone, bezradne, bo znikąd ratunku ani pociechy nie było widać, ni dla Zochny, ni dla niego.

Nie skarżył się.

Skarga już dawno zamilkła mu na ustach. Nie myślał szukać pomocy u ludzi. Wiedział, że naprózno...

O Bogu zapomniał nieszczęśliwy. Zerwały się z nim wszystkie struny spokoju i szczęścia.

Nie uspokajał już głodnego dziecka, bo jakże? Niema czem nakarmić.

I dlatego rozpaczliwie płakał.

Naraz powstała w nim jakaś straszna myśl. Postawił dziecko obok zmarłej i gwałtownie skierował się ku wyjściu.

A maleńka Zochna zawołała:

— Tatuś, dokąd idziesz?

Obejrzał się ojciec, przystanął — zawahał się. Tak maleństwo rzucić na pastwę losu? Coś w sercu zadrżało, ale tylko na chwilę. Uśmiechnął się dziwnie jakoś i wyjąkał:

Pół bułki ci kupię...

— Tylko nie wychodź z domu! —

Wyszedł.

Małej Zochnie okrutnie się dłużyło. A tatusia nie było widać wcale. A jeść się chciało maleństwu coraz więcej. Matuś nie chciała wstać, tylko spała i spała. Dziwna ta mamuleńka dzisiaj.

(Dokończenie nastąpi.) (Kob.)

KRONIKA

Chełmża, dnia 15 stycznia 1929 roku.

Kalendarzyk.

Wtorek: Pawła i Maura.
Środa: Marcelego.

Wschód słońca: 8,10 rano
Zachód słońca: 15,00 popoł.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Od niedzieli 13. bm. do 20. bm. służbę nocną trzyma „Apteka Nowa“ przy ul. Toruńskiej.

— **Stan pogody.** W dniu dzisiejszym trzyma mróz porządny. W godzinach rannych termometr wskazywał 11½ stopnia C. Wiatry chłodne północno-wschodnie.

— **Z targu.** Na dzisiejszym wtorkowym targu płacono: za masło — 2,40—2,60 zł., jaja — 5 zł., cebula — 25 gr., kapusta — 40 gr„ pietruszka — 10 gr., marchew — 10 gr., śledzie małe — 45 gr.. duże — 55 gr., jabłka — 30—40 gr.

— **Wypłata odsetek.** Pocztowa Kasa Oszczędności (PKO) rozpoczęła już wypłacać odsetki od włożonych oszczędności za 1928 rok,

— **Dodatki mieszkaniowe i zasiłki dla rezerwistów.** W sprawie uruchomienia dodatków mieszkaniowych oznajmił p. minister, że sprawa ta będzie przedmiotem obrad Rady Ministrów. Jak wiadomo, istotnie została ona rozstrzygnięta, choć w sposób nie wystarczający.

Co do wypłaty pracownikom nieetatowym przez władze kolejowe zasiłków w czasie ćwiczeń wojkowych (a nie przez starostwa), oznajmił p. minister, że dotyczący projekt został już skierowany do Min. Skarbu. Także co do sprawy zaliczek jest nadzieja, że będzie ona wkrótce uregulowana. Również i sprawę przyznania rodzinom pracowników nieetatowych zapomóg pośmiertnych, skierowało już M. K. do Min. Skarbu z wnioskiem o przyznanie tych zasiłków w wysokości wypłacanej przez Kasę Chorych.

— **Lustracja przedsiębiorstw.** Jak dowiedzieliśmy się, rozpocznie tut. Urząd Skarbowy w dniach najbliższych lustrację przedsiębiorstw. Naszym Szan. Czytelnikom zwracamy uwagę na to, że termin ostateczny do wykupienia świadectw przemysłowych na rok 1929 upłynął 31. XII. 1928 r. a wszystkie pogłoski, że termin ostateczny został przedłużony do 14 stycznia b. r. są fałszywe i na rażają li tylko łatwowiernych ludzi na stratę, gdyż w razie nie posiadania świadectwa przemysłowego przy lustracji wymierzy Władza Skarbowa w myśl art. 98 ustawy grżywnę w wysokości 3 krotnej zasadniczej ceny świadectwa przemysłowego.

Także będą karani ci podatnicy, którzy nie umieszczą świadectwa przemysłowego na widocznem miejscu w lokalu handlowym lub przemysłowym.—

— **Sanie muszą być w nocy oświetlone.** Wielu woźniców sądzi, że skoro sanie mają dzwonki, to nie potrzebują mieć wieczorem światła. Tymczasem obowiązujące przepisy wyraźnie mówią, że każdy pojazd, a więc wóz, powózka, sanie, winien mieć wieczorem po lewej stronie światło. A więc każdy jadący saniami powinien z nastaniem mroku mieć zawieszoną po lewej stronie latarkę świecącą, a konie ponadtò powinny mieć na szyji dzwonek.

— **Rozpowszechniajmy znaczki pocztowe z Pow. Wyst. Krajową.** Na skutek zarządzenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów wyszła ostatnia specjalna emisja 25 — groszowych znaczków pocztowych, opatrzonych propagandowym napiskiem, popularyzującym Powszechną Wystawę Krajową, odbędącą się w bieżącym roku w Poznaniu. Znaczki te otrzymać można w każdym urzędzie pocztowym. Wobec tego, że znaczki te mają dla propagowania idei Powszechnej Wystawy Krajowej doniosłe znaczenie, zwracamy się do sfer gospodarczych naszego okręgu z gorącym apelem, aby przy ofrankowaniu korespondencji w pierwszym rzędzie posługiwały się omawianemi znaczkami pocztowemi.

— **Dyszle.** Zaprzęgi jednokonne, używane wyłącznie dla celów roboczych w rolnictwie,nie muszą posiadać dwóch dyszli (drążków). Obowiązek posiadania dwóch dyszli (drążków) dotyczy tylko wyłącznie pojazdów jednokonnych, używanych do wyjazdów t. j. tak zwanych powozek.

— **Nowa powieść.** Druk nowej powieści zaczniemy dopiero około 25 bm., aby dać możność nowym Czytelnikom czytania jej od początku. Treść tej powieści — jak już swego czasu ogłosiliśmy — będzie niezwykle ciekawa o lekkiem zabarwieniu humorystycznem.

Do czasu ukazania się nowej powieści umieszczać będziemy nowelki i feljetony, o wartości których wypowiedzieć się mogą Szanowni Czytelnicy. Prosimy zatem wszystkich, aby byli łaskawi nakłaniać swych sąsiadów, przyjaciół i znajomych do zaprenumerowania „Przeglądu Pomorskiego“ na luty. Wszystkie agentury pocztowe, urzędy i listonosze przyjmują już przedpłatę na następne miesiące.

— **Zmiana fali stacji warszawskiej.** Z dniem 12 bm. radjostacja warszawska, na mocy postanowienia kongresu waszyngtońskiego, zacznie pracę na nowo przyznanej długości fali 1415,1 metr.

Mąka nieprzepisowa ulega konfiskacie.

Wobec tego, że wszelkie ulgowe terminy używania nieprzepisanej mąki, a mianowicie żytniej poniżej 70 proc. i pszennej poniżej 65 proc. już minęły, władze rozpoczęły rewizje w fabrykach biszkoptów, makaronów, herbatników i t. d. w Warszawie, na skutek czego zasekwestrowano pewne ilości mąki pszennej.

Rewizje te będą kontynuowane na całym obszarze państwa.

Rozwój polskiej floty handlowej.

Polska flota handlowa rozwija się bardzo pomyślnie, o czem świadczy rekordowy ruch towarów, który w r. 1928 objął 430 tys. ton wobec 308 tys. ton w r. 1927.

Ogółem w r. 1928 polskie statki handlowe odbyły 188 podróży i odwiedziły 16 portów zagranicznych. Zainkasowano za frachty 142,000 funtów szt.

Ćwierć miljona protestowanych weksli.

W listopadzie r. ub. ogółem w Polsce zaprotestowano 272,661 weksli.

Opłata stemplowa od podwyżek kapitału zakładowego, powstałych na skutek przerachowania bilansów.

Zdarza się, że urzędy skarbowe wymierzają dla spółek akcyjnych i komandytowych opłatę stemplową od podwyżek kapitału zakładowego, które wynikają z przerachowania wartości bilansowych, dokonanych na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. 28). W związku z tem Izba przem.-handlowa komunikuje, że przerachowania, przewidziane w powyższym rozporządzeniu są wolne od opłaty stemplowej po myśli art. 17 tegoż rozporządzenia. Zaleca się zatem, aby zainteresowane spółki bezzwłocznie wniosły odwołania o umorzenie wymiaru, względnie o zwrot niesłusznie uiszczonej opłaty stemplowej,

Mandaty członków komisyj do spraw podatku majątkowego.

Okólnikiem z dn. 2 grudnia 1927 r. L. D. V. 1083/2/28 przedłużyło ministerstwo skarbu mandaty członków (zastępców) komisyj szacunkowych i odwoławczych do spraw podatku majątkowego do końca roku 1928. Z uwagi na to, że komisje powyższe mogą być jeszcze potrzebne w przyszłości, ministerstwo skarbu przedłuża obecnie okólnikiem z dnia 20 grudnia 1928 L. Dz. 5303/2 wymienione mandaty do końca roku 1929.

Odpowiedzi redakcji.

Członkowi Kasy Chorych. Czy Kasa Chorych obowiązana jest zwrócić członkowi koszty leczenia poza pomocą lekarską Kasy?

W podobnych wypadkach wszystkie Kasy Chorych, powołując się na art. 42 p. III ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. nr. 44, poz. 272) odpowiadają, że są obowiązane do zwrotu kosztów tylko w wypadkach pomocy nagłej, lub gdy zwrócono się o pomoc za wyraźnem zezwoleniem Zarządu Kasy. Nieco odmiennie jednak wygląda taka sytuacja w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego. Mianowicie — w myśl tego orzecznictwa — gdy bezspornie ustalono, że pewnego rodzaju pomoc lekarska była konieczna, a tej pomocy Kasa dostarczyć nie mogła ze względu na braki organizacyjne, w tym wypadku Kasa obowiązana jest zwrócić koszty leczenia, bez względu na to, czy uprzednio chory wyjednał sobie zgodę Zarządu Kasy Chorych.

Ruch towarzystw.

Ogólny Zjazd Rzemieślników i Robotników. Zarząd Wojewódzki Chrześc. Zjedn. Zawod. zwołuje zjazd ogólny delegatów całego Pomorza, rzemieślników, robotników i dróżników na niedzielę dnia 20 stycznia 1929 r. do Chełmży w Hotelu Dworcowym.

Porządek obrad: Rano o godz. 9-tej msza św., rozpoczęcie obrad o godz. 11, 1) Zagajenie i słowo wstępne; 2) Sprawozdanie z działalności Zarządu; 3) Sprawy nowych taryf kontraktowych; 4) Dyskusja: 5) Założenie funduszu pogrzebowego; 6) Sprawy składek członkowskich 7) Wolne głosy i zamknięcie.

PROGRAM RADJOWY.

Środa 16 stycznia

Poznań fala 344,8 m.

13,00 Sygnał czasu — Koncert gramofonowy. 17,25 Audycja dla dzieci 18,50 Kronika „Tyg. Radjowego 19,15 Odczyt pt. „Jak redaguje się gazetę?“. 20,30 Koncert wieczorowy 22,20 Lekcja tańców. 22,45 Interludjum muzyczne. 23,15 Koncert synfoniczny.

Warszawa fala 1415,1 m.

11,56 Sygnał czasu. 12,10 Audycja dla dzieci. 13,00 Komunikat rolniczy 15,50 Koncert z płyt gram. 17,00 Odczyt pt. „Stan badań nad literaturą arjańska XVI w.“ 17,25 „Skrzynka pocztowa“. 17,55 Koncert popularny 19,56 Sygnał czasu. 20,00 Skrzynka pocztowa rolnicza. 20,30 Koncert wieczorowy. 22,30 Transmisja muzyki tanecznej z restauracji „Oaza“.

Bank Polski płacił 14 stycznia za:

dolary amerykańskie	8.85 — 8,84
funty szterlingów	43.08
franki szwajcarskie	170,91
franki francuskie	34.73
marki niemieckie	211,06
guldeny gdańskie	172,26

Giełda zbożowa.

POZNAŃ dnia 14. 1. 1929 roku.
płacono za 100 kg. w zł.

Żyto nowe	33,50—34,00
Pszenica nowa	43,00—42,00
Jęczmień przemiałowy	32,00—33,00
Jęczmień browarowy	34,00—36,00
Owies	30,50—31,50
Mąka żytnia 70 proc.	47,50—00,00
Mąka pszen. 65 proc.	59,50—63,50
Otręby żytnie	26,25—25,50
Otręby pszenne	25,25—26,00
Rzepak	00,00—36,00
Groch polny	45,00—48,00
Groch Viktorja	65,00—70,00
Groch Folgera	59,00—64,00

Składajcie datki na pomnik dla poległych naszego miasta.

Składki przyjmuje redakcja Przeglądu Pomorskiego.

Hotel Dworcowy
ul. Dojazd

Wielkie świnobicie!

z koncertem

odbędzie się w środę dnia 16 bm. kiszki z kapustą, nogi wieprzowe, flaki i zajęczyna na który to wieczorek zaprasza

JANKOWSKI,
gospodarz.

Jesteście nerwowi

Zażądajcie naszych bezpłatnych szczegółowych wskazówek, jak uzyskać zdrowe i mocne nerwy.

Dr. GEBHARD & Sp., Gdańsk
Oddz. 1-20.

Przedstawicielstwa

poszukuje pierwszorzędny solidny dom handlowo-przemysłowy w Warszawie. Nowocześnie urządzone biuro przy pryncypalnej ulicy, personel liczny i wykwalifikowany, referencje na żądanie. Reflektuje się tylko na poważne artykuły i pierwszorzędne firmy.

Łaskawe zgłoszenia pod „Dom Handlowy“ przyjmuje **Biuro Ogłoszeń Teofil Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.**

Rozpowszechniajcie nasze pismo codzienne bezpartyjne! „PRZEGLĄD POMORSKI“

Mydła i proszki

do prania najlepszej jakości
poleca
Wiktor Olszewski
Chełmża, ul. Toruńska 36.

Bezinteresownie! Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz darmo broszurę, określenie charakteru, zdolności, przeznaczenia. Poznasz kim jesteś, kim być możesz. Adresuj: Warszawa, redakcja „Wiedza Tajemna“, skrzynka pocztowa 571. Załączyć znaczek pocztowy na przesyłkę.

Czytajcie Przegląd Pomorski

Skład żelaza

sprzętów kuchennych, fajansu i szkła dobrze prosperujący, w dobrem położeniu w małem mieście na Pomorzu z powodu choroby właściciela do **sprzedania** z towarem lub bez. Nadaje się na każdą inną branżę. Zgłoszenia pod „**Żelazo**“ do Biura Ogłoszeń **IRO**, Bydgoszcz Hermana Frankego 3

Książki

(handlowe) poleca
Skład papieru Druk. Przem.

Przybory pisemne
poleca
Skład papieru Drukarni „Przemysłowej“

Drukarnia Przemysłowa

Rynek Bednarski 1 **Chełmża** nar. Hallera
Telefon 72

Wykonuje

dla Urzędów, Banków, Handlu i Przemysłu Kupiectwa, Rzemiosła, Towarzystw, Związków oraz zapotrzebowania familijne, także na rocznice jakoteż inne uroczystości

DRUKI

jak formularze, cyrkularze, cenniki, statuty, afisze, ulotki, plakaty, wizytówki, zaproszenia, koperty, rachunki, polecenia i t. p.

Języka NIEMIECKIEGO i POLSKIEGO
udziela od 20 bm. począwszy
Elwertowski, Toruńska 33
wejście z Sądowej.

Auto - Dorożka

do osiągnięcia w każdej chwili.
Zgł. u p. J. Dymskiego
Rynek II. — Restauracja.

Choroby płuc i gardła

pouczająca broszura nr. 11 bezpłatnie
Dr. Gebhard & Sp. Gdańsk.

Czytelnicy!

Prosimy Was, rozszerzajcie pismo nasze — przy zakupach swych towarów powołujcie się na ogłoszenia w „Przeglądzie Pomorskim“.

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Chełmży 6 razy w tygodniu „**Przegląd Pomorski**“ na miesiąc **styczeń 1929 r.** za 2,46 zł. wraz z opłatami pocztowemi. „Przegląd Pomorski“ proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ____________

Miejscowość: ____________ ulica i nr. ____________

Kwit pocztowy

Zł ____________

tytułem przedpłaty na „**Przegląd Pomorski**“ na miesiąc **styczeń 1929 r.** odebrałem, co niniejszem potwierdzam.

____________, dnia ____________ 1929 r.

podpis: ____________

Zamówienie.

Niniejszem zamawiam wychodzący w Chełmży 6 razy w tygodniu „**Przegląd Pomorski**“ na miesiąc **styczeń 1929 r.** za 2,46 zł. wraz z opłatami pocztowemi. „Przegląd Pomorski“ proszę dostarczyć pod poniższym adresem:

Imię i nazwisko: ____________

Miejscowość: ____________ ulica i nr. ____________

Kwit pocztowy

Zł ____________

tytułem przedpłaty na „**Przegląd Pomorski**“ na miesiąc **styczeń 1929 r.** odebrałem co niniejszem potwierdzam.

____________, dnia ____________ 1929 r.

podpis: ____________